

Aan de staatssecretaris van Financiën
de heer drs. M. Snel
Postbus 20201
2500 EE 'S-GRAVENHAGE

ons kenmerk
19.1970 JG

bijlage(n)
1

datum
28 juni 2019

betreft: Staat van de WOZ 2019

Geachte heer Snel,

Hierbij bieden wij u onze jaarlijkse verantwoordingsrapportage aan. De Staat van de WOZ 2019 bevat de gegevens over de stand van de uitvoering van de Wet WOZ in ons land zoals wij die bij gemeenten en uitvoeringsorganisaties hebben verzameld. Wij besteden bijvoorbeeld aandacht aan de marktontwikkeling, de tijdigheid van de beschikkingen en het percentage bezwaren. Wij vragen eerst uw aandacht voor een aantal belangrijke thema's rond de Wet WOZ die laten zien dat maatschappelijk de WOZ-uitvoering steeds meer een onmisbare schakel is in de beschikbare informatie-infrastructuur. Dat betekent overigens ook dat adequate investeringen nodig zijn om deze infrastructuur op orde te houden.

WOZ-waarde in het stelsel van basisregistraties

De WOZ-waarde is een zo goed mogelijke schatting van de mogelijke verkoopprijs op een bepaalde datum, uitgaande van de veronderstelling dat alle rechten op de onroerende zaak in één hand zijn. Deze inschatting van de marktwaarde gebeurt ieder jaar voor woningen en voor courante niet-woningen. Voor incurante niet-woningen gaat de Wet WOZ uit van de gecorrigeerde vervangingswaarde. De WOZ-waarde moet dus marktconform zijn en ook de onderlinge waardeverhoudingen moeten kloppen.

Marktconforme WOZ-waarden zijn alleen mogelijk wanneer bij de WOZ-taxaties uitgegaan wordt van actuele en kwalitatief goede gegevens over alle te taxeren objecten in Nederland. De kwaliteitszorg van de gebruikte gegevens, "wat op straat staat, staat ook in de WOZ-

De Waarderingskamer bevordert het vertrouwen in een adequate uitvoering van de Wet WOZ

Postbus 93210
2509 AE 's-GRAVENHAGE

T 070-3110555
E info@waarderingskamer.nl
www.waarderingskamer.nl
KvK 27348648

Muzenstraat 73
2511 WB 's-GRAVENHAGE
BTW 8035.77.059.B.01

Bank NL53 BNGH 028.50.64.746

administratie" is dan ook steeds een belangrijk aandachtspunt in ons toezicht. Deze gegevens in de WOZ-administratie maken in toenemende mate ook onderdeel uit van de set basisregistraties in Nederland. Deze verwevenheid van de basis-informatie-infrastructuur en juiste WOZ-taxaties blijkt bijvoorbeeld uit het nu lopende project om ervoor te zorgen dat alle WOZ-taxaties van woningen worden gebaseerd op onderlinge vergelijking van woningen aan de hand van de gebruiksoppervlakte, terwijl nu nog veel gemeenten de bruto inhoud gebruiken voor deze vergelijking. In samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Kadaster en de VNG stimuleren wij dat het zorgdragen voor adequate oppervlakte-gegevens voor de WOZ-taxaties geschiedt in nauwe samenwerking met de kwaliteitsoptimalisatie van de Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG).

Dit project toont ook aan dat de informatie-infrastructuur van de overheid niet los gezien kan worden van de maatschappelijke informatie-infrastructuur. Aan de meting en controle van gebruiksoppervlakten van woningen ligt een meetinstructie ten grondslag die we gezamenlijk met diverse marktpartijen en overheidspartijen hebben opgesteld en actueel houden. De gebruiksoppervlakte op basis van deze meetinstructie wordt, mede op basis van de BAG-gegevens, niet alleen breed gebruikt binnen de overheid, maar ook bijvoorbeeld bij formele taxaties voor hypotheekverstrekking en in de woningmarkt (Funda).

Om ervoor te zorgen dat ook landelijk de gewenste uniformiteit van het gebruik van de gebruiksoppervlakte bij de WOZ-taxaties van woningen wordt bereikt, heeft de Waarderingskamer in 2016 een tijdpad uitgezet. Op basis van dit tijdpad heeft de Waarderingskamer het harde criterium geformuleerd dat de in 2022 vast te stellen WOZ-waarden naar de waardepeildatum 1 januari 2021 van woningen gebaseerd moeten zijn op de gebruiksoppervlakte. Hoewel dit nog ver weg lijkt wordt nu duidelijk dat bij enkele uitvoeringsorganisaties de resterende tijd krap wordt om aan dit criterium te voldoen. De circa 35 organisaties die nu voorzien dat zij het geschetste tijdpad niet halen, zullen de komende periode extra aandacht van ons krijgen. Ook de overige organisaties zullen wij op dit punt op de voet volgen.

Een voordeel van de jaarlijkse WOZ-waardebeschikking is ook dat bij inwoners de gegevens uit verschillende basisregistraties onder de aandacht komen. Dit leidt tot een extra controlemogelijkheid voor inwoners op de actualiteit en juistheid van de gebruikte gegevens waarvan de hele informatie-infrastructuur kan profiteren. Dit voordeel sluit aan op het inzagerecht en het correctierecht dat inwoners hebben en steeds makkelijker kunnen toepassen. Dat betekent dat zij regie op eigen gegevens uitoefenen. Wij vertrouwen erop dat in de terechte en maatschappelijke gewenste doorontwikkeling van "regie op gegevens" ook de WOZ-gegevens en de WOZ-voorzieningen worden meegenomen.

Toename gebruik WOZ-waarden en WOZ-waardeloket

Doordat de WOZ-waarden van alle woningen openbaar zijn, is bereikt dat de WOZ-waarde voor inwoners beter controleerbaar is. Zij kunnen via <http://www.wozwaardeloket.nl> eigen vergelijkingen maken met WOZ-waarden van andere woningen. Als zij van mening zijn dat er iets niet klopt kunnen zij dat laten weten en informeel oplossen of kiezen voor de formele weg van een bezwaarschrift. Dit levert een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van de geregistreerde en door de overheid breed gebruikte gegevens.

Nadat in 2018 de laatste gemeenten zijn aangesloten op de Landelijke Voorziening WOZ (LV WOZ) was begin 2019 bij het bekend maken van de nieuwe WOZ-waarden naar waardepeildatum 1 januari 2018 voor het eerst voor alle woningen in ons land de informatie beschikbaar in het WOZ-waardeloket. Wij constateren dat hier veel gebruik van wordt gemaakt (in 2018 zo'n 4 miljoen raadplegingen) en dat dit loket dus voorziet in een duidelijke behoefte. Wanneer een gemeente een kleine vertraging heeft bij het bekendmaken van nieuwe WOZ-waarden, dan leidt dat zelfs al direct tot vragen van inwoners over de beschikbaarheid van gegevens in het WOZ-waardeloket.

Wij constateren daarnaast een toenemende behoefte aan massaal gebruik van openbare WOZ-gegevens uit het WOZ-waardeloket. Voorbeelden hiervan zijn de wensen van hypotheekverstrekkers voor gebruik van de gegevens voor risicoanalyses, het gebruik van gegevens voor analyses in het kader van de energietransitie, etc. Deze toenemende behoefte blijkt ook uit de inspanningen van partijen om massaal gegevens te onttrekken aan het WOZ-waardeloket, ondanks het feit dat er maatregelen genomen zijn om massaal verstrekken van openbare gegevens te bemoeilijken. Wij blijven deze maatschappelijke behoeften aan en mogelijke nuttige toepassingen van massale gegevensverstrekking uit het WOZ-waardeloket volgen en gaan graag met u het gesprek aan om te beoordelen wanneer de tijd rijp is voor een verdere stap in de openbaarheid van WOZ-waarden, bijvoorbeeld door het opstellen van een algemene maatregel van bestuur over deze massale gegevensverstrekking.

Het feit dat de WOZ-waarde objectief, transparant en controleerbaar moet zijn vastgesteld, zorgt ervoor dat de WOZ-waarde niet meer alleen voor de belastingheffing wordt gebruikt maar dat zowel binnen als buiten de overheid het gebruik van de WOZ-waarde steeds meer toeneemt. Recente voorbeelden zijn de voorstellen om de compensatie voor waardedaling in het aardbevingsgebied te baseren op de WOZ-waarden naar waardepeildatum 1 januari 2019 en plannen voor een vangnet voor de ontwikkeling van de huurprijzen van de middenhuurwoningen.

Dit toenemend gebruik stelt niet alleen hoge eisen aan het proces van waardebeoordeling en waardevaststelling. Ook de voorschriften in de Wet WOZ en in de onderliggende regels moeten gericht blijven op een zo objectief mogelijk en voor inwoners controleerbaar marktbegrip. Het is daarom van belang om na te blijven denken over de mate waarin aan politieke wensen tegemoet gekomen kan worden zonder dat dit knaagt aan de uitgangspunten van de Wet WOZ. Wij doelen dan bijvoorbeeld op de wens om bepaalde duurzaamheidsinvesteringen niet te laten meetellen bij de WOZ-waarde. Ook de toepassing van vrijstellingen kan aan de objectiviteit en transparantie van de WOZ-waarde afbreuk doen en daarmee tevens de mogelijkheden beperken om de WOZ-waarden voor bepaalde doeleinden te gebruiken. Een onderzoek naar nut en noodzaak van bestaande en "gevraagde" inbreuken op de WOZ-waarde kan wellicht worden meegenomen in het onderzoek naar de herziening van het belastingstelsel.

Aansluiting op marktniveau

Wij hebben het afgelopen jaar samen met het Kadaster een onderzoek gedaan naar de mate waarin de WOZ-waarde in de periode 2012-2017 aansluit op de transactiepreisen in die jaren. In het onderzoek zijn 800.000 transactiepreisen betrokken om te beoordelen of de vastgestelde WOZ-waarden aansluiten op de markt. De conclusie van het onderzoek is dat de WOZ-waarde doorgaans goed aansluit op het marktniveau rond de waardepeildatum en dat er geen sprake is van systematische over- of onderwaardering. Het bewijs daarvoor wordt met name geleverd door de vergelijking van WOZ-waarden met transactiepreisen die zijn gerealiseerd na de vaststelling van de WOZ-waarde en die dus door de gemeenten niet zijn gebruikt bij de taxatie van de WOZ-waarde.

De resultaten van dit onderzoek hebben wij recent samen met het Kadaster gepubliceerd (www.waarderingskamer.nl). Wij vertrouwen erop dat dit onderzoek bijdraagt aan de acceptatie van de WOZ-waarden en aan discussies over mogelijke extra toepassingen van de WOZ-waarde.

Regels voor en ontwikkelingen omtrent modelmatige waardebeoordeling

Wij signaleren dat modelmatige waardebeoordeling steeds breder geaccepteerd wordt, ook in relatie tot fysieke individuele taxaties. Wij juichen deze ontwikkeling toe, omdat bij de beoordeling van de WOZ-waarden de inzet van modelmatige waardebeoordeling noodzakelijk is. Deze bredere acceptatie van modelmatige waardebeoordeling is natuurlijk afhankelijk van de kwaliteit die de modelmatige waardebeoordeling kan bieden en de mogelijkheid om goed presterende taxatiemodellen te kunnen onderscheiden van minder betrouwbare modellen.

In dit kader zijn we betrokken bij de ontwikkelingen die worden gecoördineerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waarbij gewerkt wordt aan een kader voor het verantwoord gebruik van de uitkomsten van modelmatige waardebeoordeling voor de taxatie van woningen voor hypotheekverstrekking. Dit is van belang ter voorkoming van kwaliteitsproblemen rond individuele taxaties, zoals onlangs geschetst in een rapportage van De Nederlandsche Bank. Aan de activiteiten om te komen tot een systeem voor kwaliteitsmeting van taxatiemodellen leveren wij graag onze bijdrage. Het feit dat de inmiddels ontwikkelde contouren voor deze kwaliteitsmeting van taxatiemodellen nauw aansluiten op de werkwijze bij de WOZ en ook op de in het WOZ-domein gebruikte internationale standaarden, versterkt het beeld dat het bepalen van een marktconforme taxatie voor de WOZ of voor andere toepassingen nauw verwant is.

De bredere acceptatie van modelmatige waardebeoordeling hangt niet alleen samen met de geschetste mogelijkheden om de prestaties van taxatiemodellen te meten, maar zeker ook met de snelle technische ontwikkelingen op dit terrein. Door de combinatie van kunstmatige intelligentie (AI) en het gebruik van als open data beschikbare locatiegegevens zijn deze taxatiemodellen steeds beter in staat de verhoudingen op de markt, met name de woningmarkt, weer te geven. De geleidelijke overgang van de klassieke, nu bij de WOZ-taxatie gebruikte taxatiemodellen naar de nieuwe generatie taxatiemodellen biedt naar verwachting de komende jaren zowel ruimte voor verdere kwaliteitsverbetering van de WOZ-taxaties als voor verdergaande samenwerking tussen het WOZ-domein en andere gebruikstoepassingen van (modelmatige) taxaties.

Geo-registraties

De ontwikkelingen om te komen tot doorontwikkeling van de (basis) registraties met een geografische component en specifiek de integratie van de registratie van fysieke objecten in één samenhangende objectenregistratie vorderen. Met veel belangstelling volgen wij de ontwikkelingen rond het realiseren van één objectenregistratie aan de kant van de VNG en de "Doorontwikkeling in Samenhang Geo-registraties" (DIS Geo) aan de kant van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Waar mogelijk leveren de Waarderingskamer en haar medewerkers daaraan een bijdrage.

De ontwikkeling is gericht op doelmatigheid en kwaliteit van de registraties. Zoals hierboven al is geschetst is de rol van de WOZ in dit proces van belang door het jaarlijks gebruik van de gegevens voor de waardebeoordeling en de daarmee samenhangende controle van die gegevens en ook het jaarlijks onder de aandacht van inwoners brengen daarvan. Wij constateren dat mede door deze ontwikkelingen de WOZ-administratie zich steeds meer ontwikkelt van een financieel georiënteerde registratie van administratieve gegevens naar een geometrisch

georiënteerde registratie, waarbij de werkomgeving wordt gekenmerkt door GIS-systemen en in de toekomst mogelijk 3D beelden van de te taxeren werkelijkheid.

Met onze brief van 28 maart 2019 hebben wij de resultaten van het onderzoek van drs. R. van Zwol, staatsraad bij de Raad van State, naar de kwaliteitszorg van geo-registraties aan u en aan de beide bewindslieden van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangeboden. Wij kijken uit naar een op korte termijn te organiseren bestuurlijk overleg over de bevindingen van de heer Van Zwol. Inmiddels zijn in een gesprek met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de eerste stappen voor de voorbereiding daarvan gezet.

Investeringsagenda

Gezien de maatschappelijke behoefte aan WOZ-waarden en WOZ-gegevens van hoge kwaliteit en gezien de hiervoor beschreven ontwikkelingen zullen gemeenten en uitvoeringsorganisaties zich moeten realiseren dat er aanzienlijke investeringen in de komende jaren nodig zijn. Dat betreft voor een belangrijk deel investeringen in de vernieuwing van automatiseringssystemen, gericht op het benutten van geografische informatiesystemen (GIS), het benutten van AI-technieken in taxatiemodellen en de overgang naar een andere informatie-architectuur. Deze andere informatie-architectuur is nodig om mee te gaan met technische ontwikkelingen, met ontwikkelingen op het terrein van informatieveiligheid en de hiervoor geschetste ontwikkelingen rond basisregistraties en het tot stand brengen van één objectenregistratie. Maar zeker ook de communicatie met inwoners en het realiseren van "regie op gegevens" vergen investeringen in de ICT-infrastructuur rond het WOZ-domein.

Van belang is dat het WOZ-proces een informatie-intensief proces is, waarbij verwacht mag worden dat een aanzienlijk deel van de kosten samenhangen met ICT-kosten. Uit de benchmark die de Waarderingskamer al geruime tijd organiseert naar de kosten van de WOZ-uitvoering blijkt dat in het algemeen de afgelopen jaren de kosten redelijk stabiel zijn. Jaarlijks bedragen de totale kosten van de WOZ-uitvoering ruim € 140 miljoen, dus circa € 16,- per WOZ-object per jaar. Uit de opgaven van de gemaakte kosten blijkt, dat de kosten voor de uitvoering van de WOZ hoofdzakelijk de inzet van personeel betreffen en de kosten voor ICT relatief beperkt zijn. Het is van belang dat degenen die (bestuurlijk) verantwoordelijk zijn voor de WOZ-uitvoering zich realiseren dat in de komende jaren het percentage ICT-kosten ten opzichte van de personeelskosten aanzienlijk hoger zal komen te liggen. Wij zullen dat bij gemeenten en uitvoeringsorganisaties ook op bestuurlijk niveau onder de aandacht brengen.

Bij het investeren in optimaliseren van de informatie-architectuur rondom de WOZ-uitvoering zal gewerkt worden aan de hand van overheidsbrede standaarden die deels nog in ontwikkeling zijn. De Waarderingskamer heeft het initiatief genomen om met een groot aantal partijen eind juni een Convenant WOZ-ICT Standaarden af te sluiten om zo een breed draagvlak te creëren voor het moderniseren van de ICT-architectuur rondom de WOZ-uitvoering.

De investeringsagenda voor de komende jaren betreft echter niet alleen de ICT-kosten. Er zal ook geïnvesteerd moeten worden in de vakbekwaamheid van mensen omdat de aard van het werk verandert. Het werken met op AI-technieken gebaseerde systemen voor marktanalyse en modelmatige waardebeoordeling vereist een ander niveau medewerkers met andere kennis en vaardigheden dan die nodig zijn voor bijvoorbeeld het individueel beoordelen van gegevens over een verkooptransactie in relatie tot de vastgestelde WOZ-waarde.

Voor het kunnen realiseren van de hierboven geschetste ontwikkelingen is bestuurlijke aandacht in alle betrokken bestuurslagen, investeringsbereidheid en de beschikbaarheid van voldoende middelen noodzakelijk. Daarom vragen wij aandacht voor de hiervoor geschetste ontwikkelagenda, waarbij elke uitvoeringsorganisatie de noodzakelijke investeringen in kaart moet brengen en waarbij men zich ook bewust moet zijn dat "de winkel open moet blijven tijdens de verbouwing" en de kwaliteit van de gebruikte gegevens bij alle bronhouders betrouwbaar moet blijven en waar dat kan of nodig is, verder verbeterd wordt.

Funderingsproblemen en andere bijzondere aandachtspunten bij de taxatie

De afgelopen periode is er al veel aandacht geweest voor de effecten van duurzaamheidsinvesteringen op de marktwaarde en daarmee de WOZ-waarde van woningen. Als gevolg van de energietransitie zal de komende jaren veel geïnvesteerd worden in de bestaande gebouwenvoorraad. Op dit moment is de marktanalyse nog veelal gericht op de vraag of bepaalde maatregelen, zoals isolatie, warmtepomp of zonnepanelen een positief effect hebben op de marktwaarde van een woning. Wij verwachten dat binnen enkele jaren de markt ingrijpend veranderd zal zijn, waarbij woningen en andere gebouwen die achterblijven in de energietransitie moeilijk verkoopbaar zullen zijn en dus een lagere marktwaarde en daarmee WOZ-waarde zullen hebben.

Om dit soort ontwikkelingen te volgen blijft de permanente marktanalyse in het kader van de Wet WOZ van groot belang. Bijvoorbeeld als gevolg van de droge zomer van 2018 is het grondwaterpeil in grote delen van het land gedurende een langere periode lager geweest dan gewenst en dat leidt mogelijk bij gebouwen die gefundeerd zijn op houten palen tot funderingsproblemen. Onderzoekers melden dat voor meer dan een miljoen woningen deze problemen aan de orde zijn en dat de herstellkosten voor de eigenaar aanzienlijk kunnen

oplopen. Een zorgvuldige analyse van de effecten van deze funderingsproblemen is nodig om de geschetste problemen op adequate wijze te betrekken in de WOZ-waardebepaling en de behandeling van bezwaar en beroep.

Bezwaren

Het percentage bezwaren tegen de in 2019 vastgestelde WOZ-waarden van woningen is aanzienlijk gestegen, van 1,6% woningen onder bezwaar naar 2,1%. Bij de niet-woningen is het percentage nagenoeg gelijk gebleven. Opvallend is ook dat het aandeel van de bezwaren dat is gemaakt door bedrijven die op basis van no cure no pay bezwaar maken voor belanghebbenden dit jaar weer verder is toegenomen. Volgens de opgave van de gemeenten wordt inmiddels 34,4% van de bezwaren ingediend door deze bedrijven. Wij kijken uit naar de bevindingen van het onderzoek naar het functioneren van de dienstverlening door deze bedrijven, dat wij in de "Staat van de WOZ in 2018" hebben geadviseerd. De uitkomsten van dit onderzoek zijn van belang om te beoordelen of er mogelijkheden zijn om te komen tot een mitigering van de oplopende kostenvergoedingen die aan deze bedrijven betaald worden.

Voor de andere ontwikkelingen omtrent de uitvoering van de Wet WOZ verwijzen wij graag naar de kengetallen in de bijlage bij deze brief.

Inschatting waardeontwikkeling woningen

Op basis van de thans bekende cijfers die gemeenten ons hebben opgegeven, schatten wij de waardeontwikkeling tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2019 in op een percentage dat ligt tussen 8,0 % en 10,0 %.

De door gemeenten opgegeven waardeontwikkeling lijkt daarmee in lijn te zijn met het beeld dat naar voren komt uit de cijfers van het CBS en het Kadaster (prijsindex bestaande koopwoningen). Deze prijsindex geeft voor de periode januari 2018 – januari 2019 een stijging van bijna circa 8,6%.

Later dit jaar zullen wij u een nauwkeuriger inschatting geven van de verwachte waardeontwikkeling ten behoeve van de aanpassing van het bijtellingspercentage van het eigenwoningforfait.

WAARDERINGSKAMER

mr. J.G.E. Gieskes
secretaris

drs. J.M.M. Polman
voorzitter

BIJLAGE 1

Betreft: Kengetallen uitvoering WOZ naar waardepeildatum 2016, 2017, 2018 en 2019

Bij: Staat van de WOZ in 2019, 28 juni 2019

Onderwerp	2019	2018	2017	2016
Waardepeildatum	1 jan 2018	1 jan 2017	1 jan 2016	1 jan 2015
Aantal onroerende zaken (WOZ-objecten) waarvoor waarde is bepaald	8,9 miljoen	8,9 miljoen	8,8 miljoen	8,7 miljoen
Aantal verzonden geschriften met één of meer WOZ-beschikkingen	7,3 miljoen	8,1 miljoen	7,6 miljoen	7,6 miljoen
Percentage tijdig verzonden WOZ-beschikkingen	94,9%	96,7%	95,8%	98,0%
Aantal gemeenten dat de WOZ-beschikkingen tijdig heeft verzonden	346(van de 355)	374 (van de 380)	368 (van de 388)	386 (van de 390)
Aantal ingediende WOZ-bezwaarschriften	149.000	122.000	104.000	87.000
Percentage bezwaarschriften	2,0%	1,5%	1,4%	1,1 %
Percentage woningen onder bezwaar	2,1%	1,6% (april) 2,2% (oktober)	1,5% (april) 2,1% (oktober)	1,3 % (april) 1,8 % (oktober)
Percentage niet-woningen onder bezwaar	3,7%	3,8% (april 2018) 5,4% (oktober)	4,2% (april) 6,0 % (oktober)	4,0 % (april) 6,1 % (oktober)
Aantal ingediende WOZ-bezwaarschriften op basis van "no cure no pay"	51.000	40.000	23.000	19.000***
Percentage bezwaarschriften op basis van "no cure no pay"	34,4%	32,4%	22,1%	23,0 %

Onderwerp	2019	2018	2017	2016
Waardepeildatum	1 jan 2018	1 jan 2017	1 jan 2016	1 jan 2015
Woningen				
Percentage woningen onder bezwaar	2,1%	2,2%	2,1%	1,8 %
Percentage gehonoreerde bezwaren	**	40,9%	43,3%	51,1%
Percentage woningen dat andere waarde heeft door heroverweging in bezwaar	**	0,9%	0,9%	1,0%
Gemiddelde verandering van de waarde door bezwaar	**	10,1%	10,2%	11,3%
Verandering van de waarde door bezwaar t.o.v. waarde alle woningen	**	0,19%	0,17%	0,13%
Aantal beroepsprocedures woningen	**	5.000	4.700	4.250
Niet-woningen				
Percentage niet-woningen onder bezwaar	3,7%	5,4%	6,0%	6,1 %
Percentage gehonoreerde bezwaren	**	40,4%	51,1%	53,2%
Percentage niet-woningen dat andere waarde heeft door heroverweging in bezwaar	**	2,2%	3,3%	3,8%
Aantal beroepsprocedures niet-woningen	**	1.300	1.600	2.500

Onderwerp	2019	2018	2017	2016
Financiële kengetallen		****		
Uitvoeringskosten Wet WOZ		€ 141 miljoen	€ 153 miljoen	€ 150 miljoen
Kosten per WOZ-object		€ 15,80	€ 17,30	€ 16,90
Uitbetaalde proceskosten-vergoedingen		€ 9,7 miljoen	€ 7,3 miljoen	€ 6,4 miljoen

** Cijfers pas bekend na afronding bezwaarafhandeling, mei 2020.

*** Niet alle gemeenten konden de uitsplitsing maken.

**** Door een wijziging van de systematiek van de DAR-tarieven voor 2018 worden significant minder overheadkosten toegerekend aan de gemaakte personeelskosten.